

ಸದೃಢ ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಪರಿಸರ

‘ಕೆರೆಯಂ ಕಟ್ಟಿಸು,
ಬಾವಿಯಂ ಸವೆಸು...’
ಎನ್ನುತ್ತದೆ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ.
ಆಗುತ್ತಿರುವುದಾದರೂ
ಏನು? ಕೆರೆಗಳ
ಅಂಗಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಲುಗಳು
ಎದ್ದುನಿಂತಿವೆ.
ಬಾವಿಗಳ ಬದಲು
ಗಣಿ ತೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ,
ಬೆಟ್ಟ ಬಯಲನ್ನು
ಒಂದುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.
ಕಾಡಿನಲ್ಲೂ ರೆಸಾರ್ಟ್
ಮತ್ತು ರಿಯಲ್
ಎಸ್ಟೇಟ್‌ಗೆ ಅವಕಾಶ
ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ.

ವನ ಮಹೋತ್ಸವದ ಸಂಭ್ರಮ, ಜಾಗತಿಕ ತಾಪಮಾನ ಏರಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ, ಸುಸ್ಥಿರ ಪರಿಸರದ ಕುರಿತು ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿಗಳು, ಜಲಕ್ಷಾಮದ ಕುರಿತು ಆತಂಕದ ಮಾತು – ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿವರ್ಷದ ಜೂನ್ 5ರ ‘ಪರಿಸರ ದಿನ’ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು. ಆದರೆ, ಈ ಸಂಭ್ರಮ ಹಾಗೂ ಆತಂಕ ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಬೇಕೆ? ಇದೆಲ್ಲ ವರ್ಷಪೂರ್ಣ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲವೇ?

ಬಯಲುಸೀಮೆಗಷ್ಟೇ ವಾಡಿಕೆಯಂತಿದ್ದ ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ಈ ವರ್ಷ ಮಲೆನಾಡು, ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅಸಹನೀಯ ಧಗೆಯಿಂದಾಗಿ ದೇಹ-ಮನಸ್ಸುಗಳು ಕ್ಷೋಭೆಗೊಳಗಾಗಿವೆ. ಯಾಕೆ ಹೀಗಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಮುಂದೆಯೇ ಇದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಉಮೇದಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದೇ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಮೂಲ. ಉಕ್ಕು-ಕಾಂಕ್ರೀಟುಗಳ ಸೇತುವೆ, ಮೆಟ್ರೋ ರೈಲಿನ ಜಾಲ, ರಸ್ತೆ ಅಗಲೀಕರಣ – ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಹೆಸರು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾದರೂ ಪರಿಣಾಮ ಒಂದೇ – ಮರಗಳ ನಾಶ. ‘ಕೆರೆಯಂ ಕಟ್ಟಿಸು ಬಾವಿಯಂ ಸವೆಸು ದೇವಾಗಾರಮಂ ಮಾಡಿಸು...’ ಎನ್ನುತ್ತದೆ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಆಗುತ್ತಿರುವುದಾದರೂ ಏನು? ಕೆರೆಗಳ ಅಂಗಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಲುಗಳು ಎದ್ದುನಿಂತಿವೆ. ಬಾವಿಗಳ ಬದಲು ಗಣಿ ತೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ, ಬೆಟ್ಟ ಬಯಲನ್ನು ಒಂದುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲೂ ರೆಸಾರ್ಟ್ ಮತ್ತು ರಿಯಲ್ ಎಸ್ಟೇಟ್‌ಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಜಲಮೂಲಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ದೂರದ ನದಿಮೂಲಗಳತ್ತ ಆಸೆಗಣ್ಣಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಇದೆಲ್ಲದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿಯೇ ಮಳೆಯ ಪಂಚಾಂಗದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಏರುಪೇರು ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಉಬ್ಬಿಸದ ಏದುಸಿರು.

ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಎನ್ನುವುದು ಈಗ ಒಂದು ದಿನದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಗಿಯಷ್ಟೇ ಉಳಿದರೆ ಸಾಲದು. ಅದು ನಮ್ಮ ಅನುದಿನದ ಬದುಕಿನ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಬೇಕಾದುದು ವರ್ತಮಾನದ ತುರ್ತು. ಪರಿಸರವನ್ನು ಬದುಕಿನ ಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದರೆ ನಾವು ಸರಳಜೀವನವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಜೀವನ ಸರಳವಾಗುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಪರಿಸರದ ಮೇಲಿನ ಒತ್ತಡ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಅಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ನಮ್ಮ ಮಾರ್ಗವಾಗಬೇಕು. ಮಹಾತ್ಮ ಪಾಲಿಸಿದ ಅಹಿಂಸೆ ಮನುಕುಲಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದುದಲ್ಲ, ಅದು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿರುವಂತಹದ್ದು. ಹಾಗೆಂದು, ಸರಳತೆಯ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಆಧುನಿಕತೆ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಅನುಕೂಲಗಳಿಗೆ ಬೆನ್ನುಹಾಕಬೇಕಿಲ್ಲ, ಅದು ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯವೂ ಅಲ್ಲ. ಅನಗತ್ಯವಾದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಗುಡ್ಡೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ ಸರಕುಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಿದರಷ್ಟೇ ಸಾಕು, ಪರಿಸರದ ಆರೋಗ್ಯ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಮಕ್ಕಳ ನಾಳೆಗಳಿಗಾಗಿ ನಗ-ನಗದು ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗಾಗಿ ಇಂದಿನವರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕಾದ – ಮೌಲ್ಯ ಕಟ್ಟಲಿಕ್ಕಾಗದ – ಕೊಡುಗೆ ‘ಸುಸ್ಥಿರ ಪರಿಸರ’. ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಯೂ ವಾಸಯೋಗ್ಯ ಪರಿಸರವಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಬದುಕು ನರಕವಾಗುತ್ತದೆ. ‘ನಾವು ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದ ದಿನ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಣ ಬದುಕು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಚಂದವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಬೇಕು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ನನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸಿದ ಸೂತ್ರ. ಜಾತ್ರೆಗೆ ಬಂದವರು ಜಾತ್ರೆ ಮುಗಿಸಿ ಹೊರಡುವಂತೆ, ತಾವು ನಲಿದು, ಉಂಡು ಹೋದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ತಮ್ಮ ಉಚ್ಚಿಷ್ಟವನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಹೇಗಾದೀತು? ನಾವೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಬರದಿದ್ದರೆನಾಯಿತು? ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಏನೆಂದುಕೊಂಡಾರು? ಅಷ್ಟನ್ನಾದರೂ ಯೋಚಿಸುವ ಬುದ್ಧಿ ಈ ದೇಶವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಹೇಗೆ? ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಅವರವರ ಕರ್ಮ ಅವರವರಿಗೆ ಎಂದರೆ ಸಾಕೇನು? ಜೀವನ ಪ್ರವಾಹದ ಕರ್ಮಕಾಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಬದ್ಧವಾದ, ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗುವ ಸಾಮೂಹಿಕ ಕರ್ಮಕಾಂಡ. ಆ ಸಮೂಹದ ಒಳಿತು ಕೆಡಕುಗಳು ಪಾಲು ಮತ್ತು ಹೊಣೆ ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪಾಲಿಗೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ’ ಎನ್ನುವುದು ಬಾಳಿನ ಕುರಿತು ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ನಂಬಿಕೆ. ಈ ಅರಿವಿನ ಅನುಸರಣೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗತವೂ ಸಮೂಹದ್ದೂ ಆಗಬೇಕು. ಸುಸ್ಥಿರ ಪರಿಸರ ಎಂದರೆ ಅದು ಸುಸ್ಥಿರ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೇ ಆಗಿದೆ.

■ ರಘುನಾಥ ಚ.ಹ.